

SV. GABRIEL

Ročník XXXIV – 2025 číslo 5(130)

INFORMAČNÝ BULLETIN SPOLOČENSTVA ZBERATEĽOV
FILATELISTICKÝCH MATERIÁLOV S KREŠŤANSKOU TEMATIKOU
NA SLOVENSKU

VYŠEHRADESKÁ MADONA

Vydáva SSG pre internú potrebu svojich členov.

Číslo 130 - zostavil a technicky zrealizoval: Ján Vallo
- vyšlo dňa: 10.12.2025
- náklad: 75 kusov
- nepredajné
- neprešlo jazykovou úpravou

Protektor: J.E. prof. ThDr. Mons. Viliam JUDÁK, PhD.

Predseda: Ján VALLO, Štefana Straku 3/3, 914 01 Trenčianska Teplá
mobil: 0911-811099; E-mail: janvallo@gmail.com

Podpredseda: Ján RUSNÁK, č.p. 137, 038 41 Košťany nad Turcom, tel.: 0910-891111

Tajomník : Radoslav ŠIMKO, č.p 325, 082 13 Demjata; tel.: 0904-528137

Hospodár: Ľuba TARABOVÁ, Hliny 1300/123, 017 01 Považská Bystrica, tel.: 0949-413891

Kronikár: Stanislav ZAHORŇACKÝ, Malé Lednice 118, 01816 Domaniža, tel.: 042-4394827

Revízor: Stanislav ZAHORŇACKÝ, Malé Lednice 118, 01816 Domaniža, tel.: 042-4394827

Bankové konto: Spoločenstvo Sv. Gabriel, Hradné nám.7, 95050 Nitra
Československá obchodná banka (ČSOB), IBAN: SK31 7500 0000 0040 0813 0086

Internetová stránka: www.svgabriel.sk

Hodnotenie bulletinu Sv. Gabriel na výstavách:

Veľká strieborná medaila: POPRADFILA 2012, GALAFILA 2014, POPRADFILA 2018

Strieborná medaila: GNIEZNO '99, LICHEŇ 2000, BRATISLAVAFILA 2023

Postriebrená medaila: EKOFILA '93 Nitra, NITRA 2006, GALAFILA 2007,
NITRAFILA 2008, NITRA 2011, NITRAFILA 2013, NITRAFILA 2018

Bronzová medaila: Chorzów 2001

Alle ausländischen Interessanten für die Mitgliedschaft und das Bulletin können sich an die Anschrift des Vorsitzendes (Ján Vallo) wenden.

All collectors who are interested in the membership and the bulletin may write to the address of the president (Ján Vallo).

Z obsahu:

- príhovor predsedu
- 68.stretnutie SSG v Trenč. Teplej
- Jubilejné roky VI.
- sakrálné veci vo filatelii /28
- pluralita kríža /19
- Carlo Acutis a Pier Giorgio Frassati
- Ján Baltazár Magin
- kláštor Montserrat
- exponáty s kresťanskou tematikou
- novinky Slovenskej pošty
- novinky Českej pošty
- kronika Sv. Gabriela
- predvianočné stretnutia
- členské príspevky a základňa

Ďalšie číslo bulletinu by sme chceli vydať v januári 2026. Prosím o zasielanie príspevkov do 15.januára 2026.

Vydané s finančnou podporou MD SR

MINISTERSTVO
DOPRAVY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Milí priatelia!

Opäť máme pred Vianocami a vy už tradične dostávate posledné tohoročné číslo nášho bulletinu Sv. Gabriel. Dnes prispeli svojimi článkami K.Vydrová O.Gáťa a Ľ.Kaľavský; zbytok som doplnil ja.

V rubrike „Novinky Slovenskej pošty...“ máme len dve známky. „Konsolidácia“ spôsobila, že od konca septembra už vyšla len jedna známka (aj to asi len preto, že na akcii bol prezident SR) a ďalších 5 podľa emisného plánu nevyšlo (z toho tri by sme boli zaradili i do našej náboženskej témy – Vianoce, Synagóga v Trenčíne a jednu známku z Umenia). Na budúci rok tiež preškrtnú emisný plán a má vyjsť len 10 známok. Nezdá sa mi, že by to mal byť správny smer na Slovenskej pošte – veď práve známky boli v pluse. Nevyjdú ani dve známky, ktoré sme iniciovali cez SSG – 250 rokov biskupstiev v B.Bystrici, Rožňave a na Spiši a tiež k 800.výročíu úmrtia sv. Františka z Assisi (ešte som sa pokúsil o niečo, no zdá sa, že nemáme šancu).

Aj pre budúci rok sme sa zaregistrovali ako poberatelia 2% z dane z príjmu fyzických a právnických osôb. Takže opäť by sme vás prosili o oslovenie ľudí vo vašom okolí. Údaje, ktoré sú k tomuto potrebné (tlačivá nájdete od januára aj na našej webovej stránke):

Obchodné meno alebo názov: **Spoločenstvo Sv. Gabriel**

Identifikačné číslo prijímateľa: **37964330**

Pomaly sa nám končí Jubilejný rok (na diecéznej úrovni končí na nedeľu Svätej rodiny – 28.12.2025 a celkovo v Katolíckej cirkvi na sviatok Zjavenia Pána – 6.1.2026). Mal to byť rok nádeje – nádej nesklame (nezahanbuje). My kresťania máme prinášať nádej do sveta. Aj v dnešnej „ťažkej“ dobe treba si uvedomovať že živý Ježiš neustále pôsobí v dejinách a z nás veriacich má žiariť svetlom nádeje.

Do nasledujúcich vianočných dní i do budúceho roka nám všetkým prajem aby sme vždy boli tým svetlom nádeje, ktorá nám tak krásne žiari i z Betlehenských jasiel.

Ján Vallo, predseda SSG

68.stretnutie SSG v Trenčianskej Teplej, 25.10.2025

Naše stretnutie začíname sv. omšou vo farskom kostole sv. Matúša. Potom sa presúvame do pastoračného centra arcibiskupa ThDr. Eduarda Nécseya, kde nás už niektorí čakajú – tí, ktorí to nestihli na ôsmu hodinu do kostola. Pozdravy, privítanie, kavička s malým občerstvením a hlavne rýchlo pozrieť, čo sa dá vymeniť, či kúpiť.

Oficiálne rokovanie začalo o desiatej hodine. Predseda SSG všetkých privítal (30 členov a dvaja hostia). Viacerí členovia sa ospravedlnili pre vek, chorobu či iné povinnosti. Ďalej predseda zhrnul činnosť od posledného stretnutia v Dolnom Smokovci (vyšli dve čísla bulletinu; členská základňa stúpila na 122; uskutočnila sa inaugurácia známky „Spišský Štvrtok“; stretnutie Klubu Fera Horniaka; ppp k 30.výročíu JP II. na Slovensku; púť do Ríma, ktorej sa zúčastnili i členovia SSG a Pofisu; veľtrh „Sbérateľ“ v Prahe; aktivity v Močenku). Ľ. Tarabová informovala, že z 2% daní nám na účet pribudlo 649,-€. V diskusii F. Horniak hovoril kriticky o súčasnej známkovej tvorbe SR. Poukázal tiež na veľmi neistú budúcnosť; K. Milan informoval o knihe „100 rokov filatelie v Trenčíne“ (pár kusov mal i na predaj); J. Vallo hovoril o jednaní s Pofisom ohľadom Vianočnej pošty (mohla by stačiť jedna pečiatka); tiež o známke k 250.výročíu diecéz B.Bystrica, Spiš a Rožňava, ktorá však nevyjde!!!; tiež poukázal na veľké problémy ohľadom kúpy nových známok Vatikánu. Živá diskusia bola o nevydaných známkach SR v tomto roku i o emisnom pláne na budúci rok – totálny nesúhlas s takýmto postupom.

Aj po oficiálnom programe prítomní ešte ostali aj odopoludnia vo vzájomných rozhovoroch a hlavne výmene známok. Jedným z pozitívov stretnutia bolo i to, že máme ďalších štyroch nových členov. Myslím, že rozchádzali sme sa spokojní a viacerí i obohatení nejakým filatelistickým materiálom. Dohodli sme sa, že jarné stretnutie bude v Považskej Bystrici 18.apríla 2026 (poznačte si už do kalendára).

Jubilejné (sväté) roky – VI. – (rok 2000)

Jubilejný rok 2000. Pri Jubilejnom roku 2000 si bola Cirkev vedomá, že prekračuje hranicu tisícročia. Pri kormidle bol pápež s obrovskou mediačnou schopnosťou, strhujúca osobnosť, svätec Ján Pavol II. Príprave predchádzal list Tertio millenio adveniente, ktorým pápež povolal celú Cirkev na trojročnú cestu, aby uvažovala nad veľkým tajomstvom Trojice. Rok venovaný Bohu Otcovi, Ježišovi Kristovi, potom Duchu

Svätému vyústili do jubilejného roka zasväteného tajomstvu Eucharistie. Svätý pápež si želel priviesť Cirkev na prah tretieho tisícročia jej dejín s perspektívou zamerať sa na podstatu viery.

V bule Incarnationis mysterium hovorí, že „vstup veriacich do tretieho tisícročia nie je poznamenaný únavou, ktorú by mohlo so sebou niesť bremeno jej dejín dlhých dvetisíc rokov. Veriaci sa cítia skôr povzbudení vedomím, že vracajú svetu pravé svetlo, Krista.“

Stredobodom oslavy roku 2000 bola dôležitá skutočnosť dejín spásy, že „Boh sa stal človekom“ a v ňom je každý skutočne oslobodený od svojho vnútorného i skrytého strachu. Pápež vyzval veriacich, aby „preskočili“ svätú bránu, ktorá bude musieť byť „symbolicky väčšia ako predchádzajúce, pretože ľudstvo nechá za sebou nielen storočie, ale tisícročie.“ Cesta k jubileu mala pozostávať z dvoch fáz.

V prvej pápež navrhoval spytovať si svedomie, či Cirkev dost' pracovala na svojej jednote, či neprejavila zhovievavosť voči metódam intolerancie, ba aj násilia v službe pravdy, či nenesú kresťania zodpovednosť za zlo doby, ako je náboženská ľahostajnosť, dezorientovanosť v náuke, tichý súhlas s formami nespravodlivosti a sociálneho vylúčenia. Pred radosťou z odpustenia musí byť vždy uznanie svojej viny. V prípade chýb minulosti je nutné primeraným spôsobom prosiť o odpustenie a mnohé aktivity Cirkvi (na rôznych úrovniach) k tomuto smerovali. Dňom odpustenia bola 1.pôstna nedeľa (12.3.2000).

Druhá fáza prípravy a priebehu Jubilejného roka 2000 mala spočívať v tom, že pomôže „upevniť vieru v Boha zjaveného v Kristovi, posilniť nádej smerujúcu k očakávaniu večného života a zapáliť lásku, pracujúcu účinne pre blaho bratov a sestier.“ Práve v príprave sa v katechézach predstavilo ústredné tajomstvo viery – „Trojedinosť Boha“. V poznaní obsahu viery môže byť kresťan povzbudený, aby uznal svoj záväzok voči krstu. Pápež toto úsilie celej Cirkvi zveril Panne Márii.

Otvorenie svätej brány sa uskutočnilo 24. decembra 1999 v Bazilike svätého Petra, nasledujúci deň v Bazilike svätého Jána Lateránskeho, na Nový rok v Bazilike Santa Maria Maggiore a napokon v Bazilike svätého Pavla za hradbami 18. januára – na začiatku Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov.

Počas jubilea významná bola pápežova cesta do Svätej zeme (21.-26. marca), kde boli dva mimoriadne okamihy – slávenie liturgie vo večeradle a modlitba pri Múre nárekov. Pápež Ján Pavol II. bol počas jubilea zvlášť neúnavný. Slávil ho s najrozličnejšími kategóriami ľudí – patrili medzi nich ľudia zo šoubiznisu, katechéti, telesne

postihnutí, vojaci, poľnohospodári, zástupcovia vlád, migranti a tuláci, presbyteri, remeselníci, robotníci, väzni, chorí a zdravotnícky personál, rodiny... Vrcholným momentom Jubilea 2000 bol svetový deň mládeže (15.-20. august). Zo soboty na nedeľu sa uskutočnila modlitbová vigília, na ktorej sa zúčastnilo viac ako dva milióny mladých.

V rámci jubilejného roka sa organizovali i mnohé národné púte – medzi nimi i zo Slovenska a zúčastnilo sa jej asi 5500 pútnikov (okrem toho Slováci putovali do Ríma v menších či väčších skupinách počas celého roka).

Jubilejný rok 2000 bol ukončený na sviatok Zjavenia Pána (6. januára 2001) apoštolským listom Novo millennio ineunte (Na začiatku nového milénia). Pápež Ján Pavol II. v ňom vyzval Cirkev k novej dynamike a k pohľadu do budúcnosti.

Vyskytli sa aj kritiky Jubilea 2000, ktoré ho označovali ako fiasko. Žiadal sa koniec trestu smrti, odpustenie dlhu najchudobnejším krajinám, zblíženie kresťanských cirkví. Pápež vyjadril nádej, že „v blízkej budúcnosti kresťania budú spolu kráčať ako jeden národ“. Aj prosba odpustenia prešla mlčaním. Pápež bol obvinený z mediálneho predvádzania, zo záľuby v davoch ľudí, ako to vraj býva u prezidentov USA počas volebnej kampane. Obvinili ho, že chce „štadiónové“ náboženstvo, že pochoval posvätnosť. Aj napriek nepriaznivým pohľadom toto obdobie milosti, ktoré ponúkol Svätý rok 2000, bolo požehnaním pre Cirkev a ľudstvo vstupujúce do tretieho tisícročia, ktoré sa, ako sme svedkami, zmieta v nových a ťažkých okolnostiach.

spracoval JV

Sakrálné architektonické prvky, devocionálne a symboly vo filatelii (encyklopedický cyklus) 28. časť

V minulej časti sme sa venovali odevom a doplnkom pre duchovenstvo. K odevom patria aj doplnky týkajúce sa pokrývky hlavy. Majú tiež svoj význam. Okrem toho sa so špecifickými pokrývkami hlavy stretneme aj inde, či už v rámci iných náboženstiev, určitých náboženských služieb a náboženských zvykov.

Solideo (127)

Pokrývka hlavy v tvare guľového vrchlíka (guľový vrchlík = plášť guľového odseku t. j. menšej časti gule rozdelenej rovinou na dve časti). Nosia ho katolícki duchovní na temene hlavy ako súčasť reverendy. Kňazi používajú solideo čiernej farby, biskupi fialovej farby, kardináli červenej farby, pápež bielej farby. Biele solideo nosia aj premonštrátski opáti.

Camauro (128)

Na niektorých starších obrazoch majú pápeži na hlave pokrývku hlavy v tvare zateplenej čiapky. Pôvodne sa vyrábala z ťavej srsti, neskôr z červeného zamatu. Vnútro mala vystlané bielou kožušinou a po jej okraji sa tiahol kožušinový biely lem. V stredoveku používali camauro aj kardináli ale od roku 1464 iba pápeži. Posledným pápežom, ktorý bol aj s camaurom pochovaný bol Ján XXIII. (1963). Nasledujúce roky už pápeži čiapku nepoužívali. Až v decembri 2005 pápež Benedikt XVI. prekvapil keď sa pri audiencii objavil v tradičnej zimnej kožušinovej čiapke.

Biret (129)

Štvorhranná pokrývka hlavy s tromi alebo štyrmi nadstavenými lalokmi (obľými výbežkami). Nosia ho katolícki duchovní ako súčasť chórového odevu (chórový odev = odev, ktorý sa nosí pri verejnej modlitbe a pri vysluhovaní sviatostí). Kňazi používajú čierny biret s čiernym brmbolcom, biskupi fialový s fialovým brmbolcom, kardináli červený bez brmbolca. Biret sa môže používať aj ako súčasť liturgického odevu pri svätej omši ale iba na jej začiatku pri vstupe, pri úkonoch kde sa sedí a na konci pri odchode. Okrem klasického biretu existuje aj takzvaný španielsky biret.

Klobúk (130)

Kňazi ako mimoliturgickú pokrývku hlavy používali klobúk. Nešlo o nič mimoriadne nakoľko sa jeho podoba vyvíjala podľa jednoduchých vzorov bežne nosených klobúkov v danom období. Najstaršie dokumentované boli ako trojrohé (francúzske), potom prišla zmena v podobe rímskych. Rímsky kňazský klobúk je vyrobený z čiernej ušľachtilej plsti a pozostáva z polguľovej koruny s kruhovou krempou (strieškou). Na vonkajšom rozhraní koruny a krempe býva obtočená šnúra s príslušným počtom strapcov a vo farebnom prevedení zodpovedajúcom hierarchickému stupňu a heraldickým tradíciám. Kardináli mohli nosiť celočervený klobúk. V poslednom období zo šatníka kňazov klobúk úplne vymizol. Jeho podobu a nosenie

nám môže priblížiť hlavná postava Otec Brown z rovnomenného anglického televízneho seriálu, ktorého príbehý sú zakomponované do päťdesiatych rokov 20.storočia.

Mitra (131)

Mitra je jedným z hlavných insígnií biskupa alebo opáta. Používa sa ako pokrývka hlavy pri liturgických úkonoch. Počas histórie menila svoju podobu od zaobleného tvaru, cez dva zaoblené výstupky až do súčasnej podoby s dvoma trojuholníkovými hrotmi a dvoma visiacerými stuhami. V gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi má mitra podobu bohato zdobenej uzavretej koruny s vrcholovým krížikom. V tomto prostredí môže používať mitru aj mitroforný protojerej (kňazský čestný titul), ktorému toto právo udelil biskup, avšak bez vrcholového krížika

Tiara (132)

Do roku 1963 boli pápeži po zvolení korunovaní pápežskou korunou – tiarou, ktorú potom nosili na hlave s výnimkou liturgického slávenia. Mala kužeľový tvar a po jej obvode boli postupne nasadené spravidla tri korunky, ktoré symbolicky zdôrazňovali viaceré pápežské funkcie alebo iné okolnosti ako napríklad trojvládie nad nebom, zemou a podsvetím, ako vláda nad tromi klasickými svetadielmi Áziou, Európou a Afrikou, či trpiacu, bojujúcu a víťaziacu cirkev, alebo najvyššiu pápežskú moc (kňazskú, sudcovskú a zákonodarnú), alebo trojaký pápežský úrad (učiteľský, kňazský a kráľovský), tiež Najsvätejšiu Trojicu a trojitý biblický jazyk (hebrejčinu, gréčtinu a latinčinu). Spravidla tri korunky preto, lebo existovali aj tiary s jednou alebo dvoma korunkami. Väčšina pápežov používala tiaru po svojich predchodcoch. Vyskytli sa aj také prípady, kedy novému pápežovi bola darovaná ďalšia tiara. Ako darcovia figurovali rôzne rehoľné spoločenstvá, svetskí panovníci, zámožné rodiny, klenotníci, domovská diecéza, domovská provincia a podobne.

Kamilávka (133)

V prostredí východných kresťanských cirkví a ortodoxných cirkví nosia kňazi a mníši na hlavách kamilávku. Svojim valcovitým tvarom a plochou strechou pripomína pánsky klobúk (cylinder) ale bez spodného širokého obvodového okraja. Vyrobená je z tvrdého kartónu a potiahnutého látkovým poťahom čiernej, bielej, modrej, fialovej alebo purpurovej farby, podľa vykonávaného úradu alebo čestnej hodnosti. Bielu kamilávku používajú metropoliti. V modrej je znázorňovaný opát a metropolita Moldavska Varlaam Motoc. V prípade že nositeľ kamilávky je mních, má túto opatrenú závojom spadajúcim na ramená.

Skufia (134)

Vo východných kresťanských cirkvách a ortodoxných cirkvách existuje aj ďalšia pokrývka hlavy s názvom skufia. Ide o jednoduchú nižšiu alebo stredne vysokú okrúhlu čiapku z mäkkého materiálu bez šiltu. Existuje niekoľko typov, ktoré sa líšia úpravou vrcholu. Ten môže byť plochý, plochý s plisovaním alebo krížovo zašpicatený. Skufia býva obyčajne čiernej farby, no vyskytuje sa aj farba červená alebo fialová ako znak určitého vyznamenania duchovných osôb. Vrchol a obvod skufie môže byť zdobený vyšívanými krížikmi alebo rôznymi inými vzormi.

Kapucňa (135)

Súčasťou habitov niektorých rehoľných spoločenskí je dlhá špicatá (alebo aj polgulatá) pokrývka hlavy – kapucňa. Vyskytuje sa napríklad v reholi františkánov, kapucínov, benediktínov, kartuziánov, celestínov, karmelitánov, trinitárov, dominikánov, pavlínov, servitov, augustiniánov, paulínov, minoritov a iných. Niektoré rehole a rády majú v popise svojho habitu aj takzvanú malú kapucňu napríklad Regulovaní kanonici sv. Augustína a Milosrdní bratia. V druhej polovici minulého storočia sa vzhľadom na blahorečenie (1965) a svätorečenie (1977) libanonského kňaza a mnícha Šarbela Machlúfa rozšíril aj v Európe jeho kult. V ikonografii býva zobrazovaný v typickej kapucni.

Koukolion (136)

Koukolion je súčasťou tradičného mníšskeho oblečenia na Východe. Nosili ho ortodoxní mníši obdobne ako na Západe kapucňu. Najstarší koukolion vyzeral ako celkom jednoduchá, trojuholníková, vzadu predĺžená špicatá čiapka siahajúca približne do stredu chrbta. Neskoršie sa dĺžka takéhoto pláštika zväčšovala až po pás. Predpokladá sa, že hlavným dôvodom jeho používania bolo počasie, nakoľko chránil pred páľavou slnka i nepriazňou vetra a dažďa. V súčasnosti je koukolion súčasťou vrchného rúcha, ktoré nosia vysokí mníšski predstavení ako napríklad patriarchovia a eparchovia. V súčasnom kardinálskom zbore pôsobí kardinál Mykola Bychok (eparcha ukrajinských katolíkov v Austrálii, člen rehole redemptoristov), ktorému počas slávnostného ceremonálu pri vymenovaní pápež František nenasadil na hlavu typický šarlátový kardinálsky biret ale čierny koukolion so šarlátovým lemom.

Závoj (137)

Najviac rozšírenou a najcharakteristickejšou pokrývkou hlavy žien rehoľníčok je závoj, t. j. splývajúca látka zahalujúca temeno hlavy, tylo a plecia. Zvyčajne býva vo farbe rehoľného odevu (čierny, šedý, tmavomodrý, hnedý), ale nie je to pravidlom. Z odbornej literatúry sa dozvedáme, že napríklad sestry johanitky nosili čierny habit a červený závoj, laické sestry z tej istej rehole biely závoj. Milosrdné sestry Panny Márie Jeruzalemskej nosili čierny habit a biely závoj. Biely závoj sa vyskytoval aj v niektorých iných reholiach na označenie novíciek. V niektorých reholiach sa vyskytol čierny závoj s bielym lemom alebo prúžkom napr. Kanonistky sv. Augustína Notre Dame, Dcéry Božej lásky, Školské sestry de Notre Dame, Sestry služobnice Nepoškvrnenej Panny Márie. Závoj sa tradične spája s cnosťami čistoty, panenstva, pokory, poslušnosti a oddanosti. Kým svadobný závoj vyjadruje pripravenosť vzdať sa slobodného života a oddať sa budúcemu manželovi, rehoľný závoj vyjadruje to isté ale smerom k Bohu.

Čepiec (138)

Čepiec je priliehavá okrúhla prikrývka hlavy, ktorá bola rozšírená skôr v oblasti ľudového odievania. Obrad čepčenia mladuchy bol súčasťou svadobného obradu a odvtedy vznikla aj povinnosť nosenia zahalenej hlavy vydatej ženy. Svoje uplatnenie dostal aj v niektorých reholiach, kde sa vyskytoval (a stále sa ešte vyskytuje) spolu so závojom. Niekoľko príkladov nosenia bieleho čepca s čiernym závojom: Dcéry sv. Františka z Assisi, Dcéry Božského Vykupiteľa, Sestry služobnice Nepoškvrneného Počatia Panny Márie. Satmárky –

Milosrdné sestry sv. Vincenta používali pod čiernym závojom biely čepiec, ktorý okrem hlavy a zátylku zakrýval aj uši a zaväzoval sa pod bradou. Pre jeho nepraktičnosť bol po 2.vatikánskom koncile zrušený.

Ručník (139)

Slovník definuje ručník ako šatku nosenú na hlave a pleciach. Od závoja sa líši najmä svojím prevedením vyplývajúcim z jednoduchších použitých materiálov, obyčajného strihu i formou nosenia, ktoré je ležérnejšie (prispôsobené vykonávanej práci). Typickým príkladom je rehoľný odev a pokrývka hlavy sv. Matky Terezy z Kongregácie misionárok lásky. Niekedy je s ručníkom na hlave zobrazovaná aj Panna Mária ako jednoduchá žena, alebo iné sväté ženy, ktoré nemusia mať príslušnosť k určitej reholi napr. sv. Devota. O sv. Veronike tradícia hovorí že si počas krížovej cesty sňala ručník z hlavy a poutierala ním tvár Pána Ježiša (porov. pieseň JKS 178 Smutná doba pôstna verš 6).

Tonzúra (140)

Keď hovoríme o odevných doplnkoch týkajúcich sa hlavy nedá sa nespomenúť ešte jedna vec a to úprava vlasov. V minulosti sa u príslušníkov cirkevného kléru, ktorí prijali kňazské svätenie praktizoval obrad ostrihania a vyholenia celej hlavy alebo len menšieho či väčšieho kolieska na temene hlavy (tonzúra). Bol to určitý znak duchovnej služby, ktorý symbolizoval vzdanie sa pôžitkov svetského života. Tonzúra sa praktizovala aj pri vstupe do rehoľného stavu spolu s odložením svetského odevu a obliečkou rehoľného odevu. U žien rehoľníčok sa ako obdoba tonzúry vykonávalo skrátenie vlasov. Počas histórie sa vyskytovali viaceré druhy a spôsoby tonzúrovej úpravy. Rímska tonzúra sv. Petra spočívala vo vyholení celého temena a ponechaní úzkeho venca vlasov nad ušami, čo malo symbolizovať trňovú korunu Ježiša Krista. Pri východnej tonzúre sv. Pavla sa vyholilo iba menšie koliesko na temene hlavy. Pri keltskej tonzúre sv. Jána bola pri vyholení hlavy ponechaná úzka štica nad čelom. Povinnosť tonzúry zrušil pápež Pavol VI. v roku 1972.

Turban (141)

Turban je špecifická pokrývka hlavy, ktorá sa vytvára ovinovaním pásu látky okolo vlasovej časti. Vyskytuje sa najmä v niektorých častiach Ázie, Afriky a v menšej miere aj v Európe (napr. na Balkáne). Z geografického hľadiska sa tiahne od Maroka po Indiu. Zahŕňa teda aj oblasť Blízkeho východu vrátane Svätej zeme. Z náboženského, kultúrneho a etnického hľadiska ho poznajú prívrženci islamu, hinduizmu, sikhizmu, judaizmu, mandeizmu ale aj kresťanstva (napr. Koptská ortodoxná cirkev, Sýrska ortodoxná cirkev). S turbanmi na hlavách bývajú na knižných ilustráciách a vo filmoch zobrazovaní niektorí proroci, veľkňazi, patriarchovia, apoštoli.

Prilba (142)

Prilba ako pokrývka hlavy je súčasťou vojenského výstroja. Plní najmä ochrannú a bezpečnostnú funkciu a v sakrálnnej problematike má tiež svoje zastúpenie. Vyskytuje

sa najmä pri zobrazovaní svätých rytierov, vojakov a iných bojovníkov (sv. Juraj, sv. Florián, sv. Martin, rímsky stotník Longinus, ktorý prebodol na kríži visiaceho Ježiša). Okrem ochrannej funkcie má prilba aj funkciu identifikačnú a dekoračnú. Typickým príkladom sú prilby používané Pápežskou švajčiarskou gardou. Vo všeobecnosti prilba symbolizuje moc, autoritu, nezraniteľnosť, neporaziteľnosť, odvahu, statočnosť a nebojácnosť.

Čákov a baranica (143)

Slovo čákov v spisovnom jazyku nie je veľmi frekventované, vyskytuje sa skôr sporadicky v niektorých nárečových okruhoch. Slovník slovenského jazyka aj Wikipédia ho však uvádzajú. Ide o zastarávajúci výraz prevzatý z maďarčiny a znamená vysokú čiapku valcového alebo kónického tvaru, pôvodne používanú vojakmi. Podobné čákovy si z tvrdého papiera vyrábali betlehemci a používali ich počas vianočných sviatkov pri podomovom účinkovaní s ľudovou hrou o narodení Ježiša Krista. Ich povrch farebne zdobili najmä hviezdami a stuhami, čo symbolizovalo betlehemskú hviezdu – kométu, ktorou sa riadili mudrci – králi pri ceste za novonarodeným Mesiášom. Vrchný odev betlehemcov pozostával prevažne z dlhších bielych košiel prepásaných stuhou a bielych plátenných nohavíc (kráľovská verzia). Vyskytovali sa aj ľudové odevné prvky ovplyvnené miestnymi krojmi a zvykmi (kožuchy, kožušinové ozdobné prvky, šnúrkami a výšivkami zdobené súkenné alebo plátenné nohavice a pod.). V tomto prípade išlo o pastiersku verziu. Pri pastierskej verzii sa ako pokrývky hlavy používali kožušinou podšité čiapky – baranice, ktoré sa pre zvýšenie vizuálneho efektu prevracali kožušinou nahor.

Lubomír Kaľavský

19. Pluralita kríža – Logá, plagáty, pútače a ilustrácie

Logo je grafická značka alebo emblém používaný komerčnými spoločnosťami, inými organizáciami alebo jednotlivcami s cieľom odlišiť produkt alebo službu od konkurencie. Môže obsahovať názov spoločnosti, alebo môže mať čisto grafickú podobu bez písmen. Iná definícia: logo je prvok, ktorý kombinuje slová, symboly a obrazy. Aj keď charakteristiky a vymedzenia vyplývajúce z týchto definícií vychádzajú najmä z oblasti marketingu a jemu predovšetkým slúžia (zvyšovanie dopytu po danom tovare alebo službe), predsa sa môžeme s nimi stretnúť aj inde. Vidíme ich aj v duchovnej oblasti ako znaky niektorých náboženských inštitúcií a organizácií, jubilejných udalostí, kongresov, stretnutí a iných rôznych verejných aktivít a podujatí.

Plagát je kombinovaná textová a grafická tlačovina určená na vyvesenie na patričnom mieste, ktorá informuje a propaguje rôzne udalosti, produkty, služby a myšlienky.

Ilustrácia je vizuálne znázornenie vysvetľujúce a spestrujúce nejaký text alebo myšlienku.

Pútač je nástroj, zariadenie alebo prostriedok slúžiaci na upútanie pozornosti ľudí. Je logické, že v náboženských logách, informačno-propagačných plagátoch a iných vizuálnych materiáloch prevláda symbol kríža.

Aj poštová známka s cieľom špecifickej propagácie plní viac-menej niektorú z uvedených funkcií. Prikladáme nasledovné filatelistické ilustrácie: Katolícka charita (Belgicko), Jubilejný rok 2025 (Monako), výročie skautingu (Lichtenštajnsko), Rakúsky katolícky deň 1983 (Rakúsko), Eucharistický kongres Nairobi 1985 (Vatikán), Nemecký katolícky deň Berlín 1990 (Nemecko), Nemecký katolícky deň Essen 1968 (Nemecko), Nórska luteránska spoločnosť pre vnútornú misiu (Nórsko), zhromaždenie Svetovej rady cirkví, U.N.D.A Medzinárodná katolícka asociácia pre rozhlas a televíziu (Monako), Eucharistický kongres Mníchov 1960 (Nemecko) a iné bližšie nešpecifikované.

Lubomír Kaňavský

Sv. Carlo Acutis a sv. Pier Giorgio Frassati.

Už v minulom čísle nášho bulletinu ste na titulnej stránke mali vyobrazené známky (spoločné vydanie Vatikánu, Talianska, San Marína a SMOM), ktoré predstavovali dvoch svätcov, ktorých pápež Lev XIV. svätorečil na Svätopeterskom námestí vo Vatikáne v nedeľu 7.septembra 2025. Dnes si priblížme ich životy.

Carlo Acutis sa narodil 3.mája 1991 v Londýne, kde jeho rodičia pracovali. Len o niekoľko mesiacov neskôr sa spolu s rodičmi Andreom Acutisom a Antoniou Salzano-

vou presťahoval do Milána v Taliansku. Carlo mal od malička zvláštnu lásku k Bohu, hoci jeho rodičia neboli zvlášť zbožní. Antonia Salzanová, jeho mama, povedala, že pred Carlom chodila na omšu len na prvé sväté prijímanie, birmovanie a svadbu. Ako malé dieťa sa však Carlo rád modlil ruženec. Po prvom svätom prijímaní chodil na omšu tak často, ako len mohol, a pred omšou a po nej sa modlil sväté hodinky. Každý týždeň chodil na spoveď. Prosil rodičov, aby ho brávali na púte – na miesta svätých a na miesta eucharistických zázrakov. Carlovo svedectvo viery viedlo k hlbokému obráteniu jeho mamy, pretože podľa kňaza propagujúceho jeho kauzu svätosti „každý deň volal na svätú omšu svojich príbuzných, svojich rodičov. Nebolo to naopak, neboli to jeho rodičia, ktorí privádzali malého chlapca na svätú omšu, ale bol to on, kto prichádzal na svätú omšu a presvedčil tiež ostatných, aby denne prijímali sväté prijímanie“. Bol známy tým, že sa v škole zastával detí, ktoré boli šikanované, najmä detí s postihnutím.

Už v ranom detstve rodičia pochopili, že Carlo má výnimočnú inteligenciu a schopnosť pracovať s počítačovými programami. Študoval na jezuitskom lýceu. Vytváral webové stránky, strihal krátke

videá, vytváral vlastné programy. Bol radostnej povahy a veľmi priateľský k ľuďom bez rozdielu. Mal radosť zo života, rád športoval, mal rád hudbu a technológie. Žil v blahobyte, ale nikdy sa mu nepoddal. Bol triezvy v obliekaní, zodpovedný za svoje skutky, inšpiratívny pre svojich kamarátov, ktorí ho mali veľmi radi, lebo ich dokázal prijať a povzbudiť konať dobro citlivo a priateľsky. Vytvoril webovú stránku, ktorá katalogizovala a propagovala eucharistické zázraky. Na stránke ľuďom hovoril, že „čím častejšie budeme prijímať Eucharistiu, tým viac sa budeme podobať Ježišovi, aby sme na tejto zemi zažili predchuť neba“.

Vo veku pätnásť rokov zasiahla do jeho života leukémia. Svoje utrpenie obetoval za pápeža Benedikta XVI. a za Cirkev, keď povedal: „Obetujem všetko utrpenie, ktoré budem musieť pretrpieť, za Pána, za pápeža a za Cirkev.“ Zomrel 12. októbra 2006 a na vlastnú žiadosť bol pochovaný v Assisi, pretože miloval svätého Františka z Assisi. Jeho kauza kanonizácie sa začala v roku 2013. Za ctihodného bol vyhlásený v roku 2018, za blahoslaveného bol vyhlásený 10. októbra 2020 v Assisi a svätorečenie sa konalo v Ríme 7. septembra 2025. Ide o prvého svätca z tzv. generácie Y, teda ľudí narodených medzi rokmi 1981 až 1996.

Pier Giorgio Frassati sa narodil 6. apríla 1901 v Turíne ako prvé z dvoch detí v bohatej buržoáznej rodine. Jeho otec Alfredo (1868–1961) bol právnik, politik a zakladateľ i dlhoročný šéfredaktor denníka La Stampa. Matka Adelaide (rodená Ametis; 1877–1949) bola uznávanou maliarkou. Jeho sestra Luciana (1902–2007) sa v roku 1925 vydala za poľského diplomata Jana Gawrońského, čím vzniklo úzke prepojenie rodiny Frassati s Poľskom. Od detstva vynikal vrúcnou vierou a citlivosťou na potreby chudobných a chorých. Po počiatočnom domácom vzdelaní navštevoval verejnú školu a potom klasické gymnázium vedené jezuitmi. V roku 1918 začal študovať inžinierstvo na Turínskej polytechnike, s túžbou pomáhať baníkom – jednej z najviac znevýhodnených skupín vtedajšieho Talianska.

Bol aktívny v mnohých katolíckych organizáciách, najmä v Katolíckej akcii, Talianskej federácii katolíckych univerzít a v Spoločnosti sv. Vincenta de Paul. V roku 1920 vstúpil do Talianskej ľudovej strany a v roku 1922 do Tretieho rádu sv. Dominika, kde prijal meno Girolamo (Hieronym). Miloval šport, najmä hory. Zdolal viaceré vrcholy Apenín i Álp. Počas jednej z túr stretol Lauru Hídalgovú (1898–1976), do ktorej sa zamiloval, no svoje

city jej nikdy neprejavil, aby jej nekomplikoval život, keďže pochádzala z chudobného prostredia. Frassati žil skromne - z mála peňazí, ktoré často rozdal núdnym. Často chodil domov z univerzity pešo, lebo si nemohol dovoliť električku. Založil aj neformálnu „Spoločnosť pochybných postáv“ (Società dei Tipi Loschi), ktorej cieľom bolo cez priateľstvo, modlitbu a výlety do hôr šíriť kresťanské hodnoty medzi mladými.

Zomrel vo veku 24 rokov. Počas návštevy chorého sa nakazil detskou obrnou a dostal vírusovú meningitídu. Prvé príznaky sa podcenili, keďže pozornosť rodiny sa sústredila na ťažko chorú starú

mamu, ktorá zomrela 1. júla 1925. O tri dni neskôr, 4. júla, zomrel aj Pier Giorgio. Jeho pohreb v Turíne prilákal tisíce ľudí.

V roku 1981 boli jeho neporušené pozostatky prenesené do katedrály sv. Jána Krstiteľa v Turíne. Blahorečil ho 20. mája 1990 sv. Ján Pavol II. Je patrónom mládeže, študentov, horských obyvateľov a Katolíckej akcie. Jeho relikvie putovali aj počas viacerých Svetových dní mládeže. Dňa 25. novembra 2024 pápež František podpísal dekrét o uznaní zázraku na jeho príhovor, čo otvorilo cestu ku kanonizácii. Tá bola naplánovaná na Jubileum mládeže počas svätého roka (28. júl–3. august 2025), no po smrti pápeža 21. apríla bola udalosť pozastavená a svätorečenie sa uskutočnilo v Ríme o niečo neskôr – 7. septembra 2025 spolu s Carlom Acutisom.

spracoval JV

Ján Baltazár Magin — 290. výročie úmrtia

Ján Baltazár Magin (1681-1735) bol slovenský rímsko-katolícky kňaz, básnik a autor Apológie, diela, ktoré sa vyznačuje niekoľkými prvenstvami a má významné miesto v procese formovania národného povedomia Slovákov.

Narodil sa 6. januára 1681 vo Vrbovom pri Piešťanoch v zemianskej rodine. Študoval v Kňazskom seminári pre nariadených študentov vo viedenskom Pázmane. V roku 1706 po ukončení štúdií bol vysvätený za kňaza. Z vlastného záujmu ešte pokračoval v štúdiách, ktoré ukončil ako bakalár v roku 1708. Jeho prvým pastoračným pôsobiskom sa stal roku 1709 Jarok pri Nitre. Od roku 1713 veľmi účinne pastoračne pôsobil v Košeci, kde katolíci boli v menšine. Počas jeho krátkeho účinkovania sa mu s Božou pomocou podarilo do katolíckej Cirkvi previesť 135 ľudí evanjelického vyznania. V roku 1715 odišiel do noviciátu k jezuitom do Trenčína.

Od roku 1719 až do smrti bol farárom v Dubnici nad Váhom. Bol aj dekanom Ilavského dekanátu a roku 1731 bol menovaný čestným kanonikom Nitrianskej kapituly.

Farár Baltazár Magin bol znalcom dejín, cirkevneho, rímskeho a civilného práva. Jeho najvýznamnejším dielom sa stala v roku 1723 prvá latinsky písaná národná obrana Slovákov – Murices... sive Apologia.

Apológia bola odpoveďou na spis Michala Bencsika, profesora civilného práva Trnavskej univerzity, v ktorej sa hanlivo dotkol cti mešťanov a šľachty Trenčianskej stolice, keď Trenčín označil za bezvýznamné mestečko a ironicky hovoril o Slovanoch a slovenskom národe. Toto vyvolalo veľké rozhorčenie v radoch trenčianskej šľachty. Trenčiansky župan Jozef Ilešházi, ktorý podporoval slovenských vzdelancov (J.B. Magina, M. Bela a i.), požiadal dubnického farára Jána Baltazára Magina, aby spísal reakciu na obranu proti osočovaniu. Hlavným sídlom Ilešháziovcov bol zámok v Dubnici. Jozef Ilešházi bol štedrým donátorom Katolíckej cirkvi. Financoval barokovú prestavbu dubnického kostola sv. Jakuba Staršieho, apoštola a teda poznal dubnického farára, ktorý bol známy svojou vysokou vzdelanosťou.

Diplomatický tón Baltazára Magina v spise Apológia, obrana slávnej stolice trenčianskej a mesta tohože mesta, je obdivuhodný a spis sa vyznačuje niekoľkými prvenstvami. Bola to prvá napísaná národná obrana Slovákov a všeobecne Slovanov proti tvrdeniu, že Maďari sú im nadradení. Ďalej Baltazar Magin ako prvý písal o slávnej minulosti Slovanov, ktorí tu boli dávno pred príchodom Maďarov. Písal o pohostinnosti, s ktorou Slovieni prijali Maďarov na svojom území. Ako prvý písal o odkaze svätých Cyrila a Metoda. Ako prvý odborne dokázal, že Slováci sú rovnoprávnym národom s ostatnými národmi v Uhorsku.

Maginov spis na obranu slovenského národa mal veľký význam pri ďalšom formovaní národného povedomia, ktoré vyvrcholilo bojom bernolákovcov a štúrovcov v polovici 19.storočia.

Katolícky kňaz, učenec a básnik Ján Baltazar Magin zomrel 27.marca 1735 v Dubnici nad Váhom vo veku 54 rokov. Pochovaný je v krypte dubnického kostola sv. Jakuba Staršieho, apoštola. V Dubnici nad Váhom sú dve pamätné tabule, ktoré pripomínajú Jána Baltazára Magina. Jeho meno nesie aj dubnický park, v ktorom roku 2020 odhalili a posvätili bustu významnej osobnosti našich dejín.

Katarína Vydrová

Kláštor Montserrat – milénium vzniku

Máloktoľ turista, ktorý navštívil Barcelonu, vynechal Montserrat. Šesťdesiat kilometrov vzdialené opátstvo v horách, ktoré bolo založené v roku 1025, si až dodnes zachováva priam mystickú silu. Tá je výsledkom kombinácie ohromujúcej prírody, neobvyklých skalných útvarov, cirkevných rituálov a sakrálneho umenia. Preto nie je vôbec prekvapujúce, že aj napriek svojej ťažko dostupnej polohe priláka ročne okolo milióna návštevníkov.

Nie je presne známe, kedy mnísi prvýkrát prišli na Montserrat a začali budovať kláštor. Predpokladá sa však, že v 9.storočí boli na Montserrate postavené štyri kaplnky (sv. Márie, sv. Iscle, sv. Petra a sv. Martina). Obývali ich mnísi

pustovníci, ktorí žili osamelým životom modlitieb. Dnes stojí už len jedna z týchto kaplniek - svätý Iscle.

V roku 1025 opát z Ripoli a biskup z Vicu Oliba oficiálne založil kláštor Montserrat. V dvanástom a trinástom storočí bol na Montserrate postavený románsky kostol s vyrezávaným obrazom Matky Božej. V tomto období začali na Montserrat prichádzať pútnici. V priebehu nasledujúcich storočí význam Montserratu

rástol: v roku 1409 sa kláštor stal nezávislým opátstvom a v roku 1490 bola v Montserrate zriadená tlačiareň. V roku 1493 sa slovo o kláštore rozšírilo ešte viac, keď sa jeden z pustovníkov z Montserratu - Bernal Boil - vydal na cestu do Ameriky s Krištofom Kolumbom. Jeden z ostrovov v Antilách bol pomenovaný Montserrat, čím sa v Amerike začalo šíriť uctievanie Matky Božej z Montserratu. V 19. storočí zažil

Montserrat ťažké časy. V rokoch 1811–1812 bol Montserrat zničený Napoleonovou armádou. V roku 1835 prišiel kláštor na základe pozemkových zákonov o všetok svoj majetok a všetci mníši okrem jedného kláštor opustili. V roku 1844 sa však mníši vrátili na Montserrat a v roku 1858 sa začala rekonštrukcia Montserratu. V

dvadsiatom storočí zažili mníši opäť búrlivé časy počas španielskej občianskej vojny (1936–1939). V tomto období boli mníši nútení opustiť kláštor. Počas vojny bolo zabitých 23 mníchov. Katalánskej autonómnej vláde sa našťastie podarilo zachrániť Montserrat a oslobodiť ho od drancovania a ničenia. Po vojne sa mníši vrátili a pokračovali v obnove kláštora. Odvtedy sa kláštor rozrástol. Pribudlo nové múzeum, bazilika bola obnovená a celý komplex bol vybudovaný tak, aby vyhovoval veľkému počtu pútnikov, ktorí každoročne prichádzajú na Montserrat.

Dnes v kláštore Montserrat žije približne sto mníchov sv. Benedikta a sú spojené s ďalšími dvoma klášťormi - El Miracle a svätého Michala z Cuixy. Ich život je zasvätený modlitbe a práci. Mníši sa angažujú v mnohých oblastiach. Niektorí sa podieľajú na vnútornej organizácii kláštora. Ďalší sú výskumní pracovníci alebo učitelia v akademických oblastiach vrátane histórie, teológie, biblických štúdií, liturgie a hudby. Ďalší mníši pracujú v samotnej svätyni - prijímajú náboženské skupiny v kláštore, prednášajú príhovory a celkovo sa starajú o údržbu kláštora. Ďalší mníši spolupracujú so slávnym speváckym zborom Montserrat L'Escolania. Učia chlapcov v zbore, píšú hudobný výskum a produkujú nahrávky.

Kostol – Bazilika Montserrat je gotická stavba, ktorá využíva aj renesančné tvary a tradičnú katalánsku architektúru. Musel byť viackrát zrekonštruovaný. Dnes centrálna loď kostola je dlhá 58 metrov a široká 15 metrov. Na vrchol kupoly kostola je to 23 metrov. Po

celom okraji baziliky sa nachádzajú kaplnky. Pokladom montserratskeho kostola je Čierna Madona – socha Panny Márie s Ježiškom umiestnená v zadnej časti baziliky, nad oltárom. Je známa pod katalánskym názvom "La Moreneta" a je považovaná za patrónku Katalánska. Je to 95 cm vysoká socha sediacej Panny Márie s Ježiškom v lone. Podľa legendy ju našli pastieri v roku 880 v jaskyni, kam ich viedlo tajomné svetlo. Panna Mária drží zemeguľu symbolizujúcu vesmír, zatiaľ čo malý Ježiš dvíha ruku v gestu požehnania. Svojou tmavou farbou, ktorá pochádza zo storočí sviečok a oxidovaného laku, je jednou z mnohých známych "Čiernych Madon" v Európe.

S Montserratom a Čiernou Madonou je spojené aj meno sv. Ignáca z Loyoly. Práve tu chcel aj navonok dokončiť zmenu, ktorá sa v ňom odohrala po zranení v Pamplone. Do pútnického strediska, prišiel okolo 20.marca 1522. Po trojdňovej príprave si vykonal všeobecnú spoveď z celého dovtedajšieho života. Mulicu daroval kláštoru, zbrane dal zavesiť medzi votívne dary k milostivej soche Panny Márie a parádne rytierske šaty dal jednému žobrákovi. Potom si obliekol vrecovité pútnické rúcho, ktoré si zaobstaral cestou pred príchodom na Montserrat. Takto strávil celú noc pred sviatkom Zvestovania – chvíľami kľáčiaca, chvíľami stojac – pred montserratskou Madonou. Ráno sa ako celkom nový človek vydal na ďalšiu cestu.

Montserrat je domovom jedného z najstarších chlapčenských zborov v Európe, Escolania de Montserrat. Záznamy ukazujú, že Escolania existuje ako náboženská a hudobná inštitúcia od 14.storočia. Skladá sa z viac ako päťdesiatich chlapcov vo veku od deviatich do štrnástich rokov, ktorí pochádzajú z rôznych miest v Katalánsku, z Baleárskych ostrovov a z Valencie. Počas pôsobenia v Escolanii absolvujú kurzy na základnej a strednej škole, ako aj zodpovedajúce hudobné štúdium. Každý študent sa musí naučiť hrať na dva nástroje; klavír, ako aj druhý orchestrálny nástroj podľa vlastného výberu. Popri tom študujú hudobný jazyk, orchester a zúčastňujú sa zborového spevu. Školský zbor denne spieva v bazilike, často pred veľkými skupinami pútnikov a návštevníkov z celého sveta. Poludňajší spev Salve Regina sa stal najnavštevovanejším vystúpením svätyne. Vydali množstvo albumov a absolvovali turné v rôznych krajinách sveta.

Počas návštevy Montserratu si môžete pozrieť nielen kláštor - môžete sa prejsť alebo sa vyviezť lanovkou a priblížiť sa k prírode a geológii samotnej hory. Ak sa zaujímate o prírodu alebo divokú prírodu, budete ohromení jedinečným prostredím na Montserrate.

Hora Montserrat je dlhá 10 kilometrov a široká 5 kilometrov. Má obvod takmer 25 kilometrov. Jej rozloha je takmer 45 km². Slovo Montserrat v skutočnosti znamená "zubatá hora" - a keď uvidíte horu na vlastné oči, budete presne vedieť, čo to znamená. Pôsobí veľmi členito a vytvára výrazné vrcholy. Svätý Jeroným je názov najvyššieho vrcholu pohoria Montserrat (1235 m.n.m.)

spracoval JV

Exponáty s kresťanskou témou už nie sú na výstavách výnimkou

Bol čas, desiatky rokov, keď exponát na kresťanskú tému nemal šancu byť vystavený. Podobne exponát so známkami prvej Slovenskej republiky alebo Protektorátu Čechy a Morava. Malo to u tvorcov exponátov pôsobiť ako odklon od zbierania týchto tém. Napriek tomu, prostriedky zákazu - zavretia dverí vystavovať predmetné exponáty, nespôsobili, aby sa exponáty netvorili a kresťanské témy známk nezbiehali. Nastal čas, keď jedno i druhé sa čoskoro po roku 1989 objavilo na výstavných paneloch. Naposledy na Národnej výstave poštových známk v českej republike LIBEREC 2025 a predtým POPRAD 2024. Možno to pôsobí, ako niečo nepodstatné, no treba povedať že exponáty na kresťanské témy ničím sa nelíšia od exponátov na iné témy a to nielen v hodnotení. Nakoľko po výstavách sa exponáty spomínajú v bulletinoch či časopisoch, aspoň zopár viet o exponátoch na výstave v Liberci.

Na výstave 1.stupňa výstavy v Liberci vo výstavnej triede tradičnej filatelie vystavoval náš člen Ing. Pavol Zuskáč exponát "ANDREJ HLINKA na známkach SLOVENSKO 1939". Exponát bol výstavnou porotou ohodnotený na veľkú pozlátenú medailu (VPZ). Pritom exponát je len dvojrámový a pri znásobení výstavných plôch je veľká nádej na zvyšovanie ocenenia. Ďalší člen SSG Ján Rusnák vystavoval exponát vo výstavnej triede tematická filatelia, päťrámový exponát "Cirkev v dejinách Slovenska" so ziskom pozlátenej medaily.

Jednorámový exponát vystavil Pavol Rusnačko s názvom "Gotický relikvár zo Spišskej Novej Vsi". Výstavná porota ho ohodnotila na pozlátenú medailu. Ďalší vystavovateľ zo Slovenska Oldřich Jarabica vystavil exponát "Prvé známky s portrétom Andreja Hlinku" a ocenený bol na zlatú medailu. Slovinský vystavovateľ Veni Ferant vystavil exponát s názvom "Poštové lístky s námetom ostrova Mont Saint Michel" s dominantou kláštora a exponát

dostal najvyššie ocenenie, veľkú zlatú medailu. Na výstave 2.stupňa vo výstavnej triede tematickej filatelie vystavoval český vystavovateľ Jaroslav Skopal päťrámový exponát Svätý Vojtech - prvý český Európan". Exponát získal striebornú medailu.

Nie je účelom tohto príspevku niečo odborne hodnotiť, iba poukázať na to, že exponáty s kresťanskou tematikou sú skutočne rôzne a môžu sa tvoriť v každej výstavnej triede a výstavné poroty už konečne pochopili, že témy s kresťanskou tematikou sú rovnocenné iným témam a u vystavovateľov nemusia byť predmetom obáv. Je na členoch SSG, aby kresťanskými témami obohatili výstavy a nemusia to byť exponáty na päť výstavných plôch. Vidíme, že čas sa rýchlo mení a šetria sa aj výstavné plochy. Pribúda exponátov jedno, dvoj a trojrámových a ak ide o kvalitu, dá sa z päťrámového exponátu vybrať to najlepšie a vytvoriť exponát s menším počtom plôch. Trend už začal a pokračuje. Isto si starší spomínate, že pred pár desiatkami rokov, rozhodcovia dôvodili, že exponáty na kresťanské témy používajú iba nový, známkový materiál. Prehliadali kritérium vedomostné, kde je veľa bodov. Zrejme pochopili to poroty aj v zahraničí, o čom svedčia vysoké ocenenia exponátov na kresťanské témy.

História hovorí, že mzdou za správny čin je už to, že sa vykonal. Teda, konajme!

Otto Gát'a

Novinky Slovenskej pošty – kresťanská tematika

25.9.2025: 200. výročie korunovácie Karolíny Augusty Bavorskej v Bratislave

- nominálna hodnota: 1,70€
- autor výtvarného návrhu: akad. mal. Katarína Slaninková
- tlačiareň: Tiskárna Hradičko, s.r.o.
- technika tlače: ofset
- náklad: 250.000 kusov

Na portáli Slovenskej pošty môžeme sa dozvedieť k tejto známke nasledovné:

Karolína Augusta Bavorská (1792–1873) z dynastie Wittelsbachovcov bola dcérou bavorského kráľa Maximiliána I. Jozefa (1756–1825) a jeho prvej manželky Augusty Vilhelmíny Hesensko-Darmstadtkej (1765–1796). V roku 1816 sa vydala za ovdoveného rakúskeho cisára, uhorského a českého kráľa Františka I. (II.) Habsbursko-Lotrinského (1768–1835) a stala sa jeho štvrtou manželkou. Hoci sa politicky výraznejšie neangažovala, mala nezanedbateľný vplyv predovšetkým vďaka charitatívnej činnosti, podpore spoločenských a cirkevných inštitúcií či umenia v habsburskej monarchii.

Dňa 25.septembra 1825 bola korunovaná za uhorskú kráľovnú v Bratislave, tradičnom mieste korunovácií uhorských panovníkov a panovníčok v období medzi rokmi 1563–1830. Uhorská kráľovská koruna, známa aj ako koruna sv. Štefana, ktorá bola v prípade kráľovnej – manželky počas slávnostnej omše držaná cez jej pravé rameno, bola do Bratislavy privezená z Budína už 9.septembra 1825. Cisárovná so sprievodom pricestovala do mesta o niekoľko dní neskôr, 17.septembra. Trasa viedla aj po pontónovom moste, nedávno vybudovanom cez rieku Dunaj v priestore dnešného Námestia Ľudovíta Štúra. Ráno v deň korunovácie sa okázalý sprievod s cisárom a cisárovnou v uhorských šatách vydal z Primaciálneho paláca a pokračoval mestom, prešiel aj cez Hlavné námestie a Námestie Milosrdných bratov, až k Dómu sv. Martina, kde sa konala samotná ceremónia.

Pri tejto príležitosti vznikol predtým zmienený most, nazývaný tiež Karolínin most, ktorý je hlavným motívom FDC. Konštrukcia, ktorá pozostávala z tridsiatich dvoch lodiek, sa v zimných mesiacoch musela kompletne rozobrať. Jej stredná časť sa dala otvárať, aby mohli preplávať lode. Uprostred sa nachádzala malá drevená kaplnka so sochou sv. Jána Nepomuckého. Na jednom z brehov pri vstupe na most bola na pravej strane umiestnená budova tzv. kotevnej stráže. Táto stavba predstavovala dôležitý prvok v rámci rozvoja infraštruktúry Bratislavy v 19.storočí. Dlho bola totiž jediným dopravným spojením s južným brehom Dunaja. Napokon ju nahradil pevný Most Františka Jozefa (dnes Starý most), ktorý bol postavený medzi rokmi 1890–1891 pri Šafárikovom námestí.

So známkou okrem FDC vychádza aj pamätný list.

Na korune kráľovnej je kríž, na pečiatke FDC je tiež krížik a na pamätnom liste je veža Dómu sv. Martina v Bratislave a na pečiatke tiež krížik.

31.10.2025: Vianočná pošta 2025

- nominálna hodnota: 1,20€
- autor výtvarného návrhu: Adam Teicher
- grafická úprava: Adrian Ferda
- tlačiareň: Tiskárna Hradištko, s.r.o.
- technika tlače: ofset
- náklad: 250.000 kusov

Na portáli Slovenskej pošty môžeme sa dozvedieť k tejto známke nasledovné:

Vianočnú poštu organizuje Slovenská pošta už od roku 1999. Ide o jedinečný a veľmi obľúbený projekt, ktorý je zameraný na deti, rodiny, spolupatričnosť a tradície. Za 26 rokov prišlo na adresu „999 99 Ježiško“ do Rajeckej Lesnej, kde má Ježiško svoju oficiálnu poštovú schránku, takmer 2 500 000 želaní od detí z celého sveta. Minulý ročník bol rekordný v počte listov. Ježiško dostal najviac listov a pohľadníc zo Slovenska, ale písali mu aj deti z Taiwanu, Číny, Českej republiky, Argentíny, Nového Zélandu a z mnohých ďalších krajín. Všetkým deťom, ktoré uvedú svoju spätičnú adresu, Ježiško odpíše a jeho pomocníci pribalia aj malý darček. Odpovede sa posielajú nielen v slovenčine, ale aj v angličtine a v Braillovom písme.

FDC

Slovenská pošta každý rok ocení detského autora výnimočnej kresby venovanej Ježiškovi. Detská kresba sa stane predlohou vianočnej poštovej známky pre nasledujúci rok.

Námetom tohtoročnej príležitostnej poštovej známky z emisného radu „Vianočná pošta“ sa stala kresba „Vianočného stromčeka s darčekom“ od Adama Teichera z Novej Dubnice. Motív „Zasnežené sídlisko“ na obálke FDC nakreslil Michael Nagy z Komárna. Predlohou vianočnej pečiatky FDC sa stala „Vianočná hviezda“ tiež od Michaela Nagyho z Komárna.

So známkou okrem FDC bola vydaná aj služobná obálka.

SLOVENSKÁ POŠTA, a. s.
Partizánska cesta 9
975 99 Banská Bystrica 1

Novinky Českej pošty – kresťanská tematika

26.11.2025: Umelecké diela na známkach: Vyšehradská Madona

- nominálna hodnota: 152.- Kč (aršík)
- výtvarný návrh: grafická úprava: Tomáš Říha
- autor rytiny: Václav Fajt
- technika tlače: päťfarebná oceľotlač z plochých platní
- náklad: 22.000 aršíkov

Na portáli Českej pošty môžeme sa dozvedieť k tejto známke nasledovné

Námět: gotický obraz Vyšehradské Madony. Vyšehradská Madona je slavný gotický obraz, který vznikl ve 14. století. Představuje

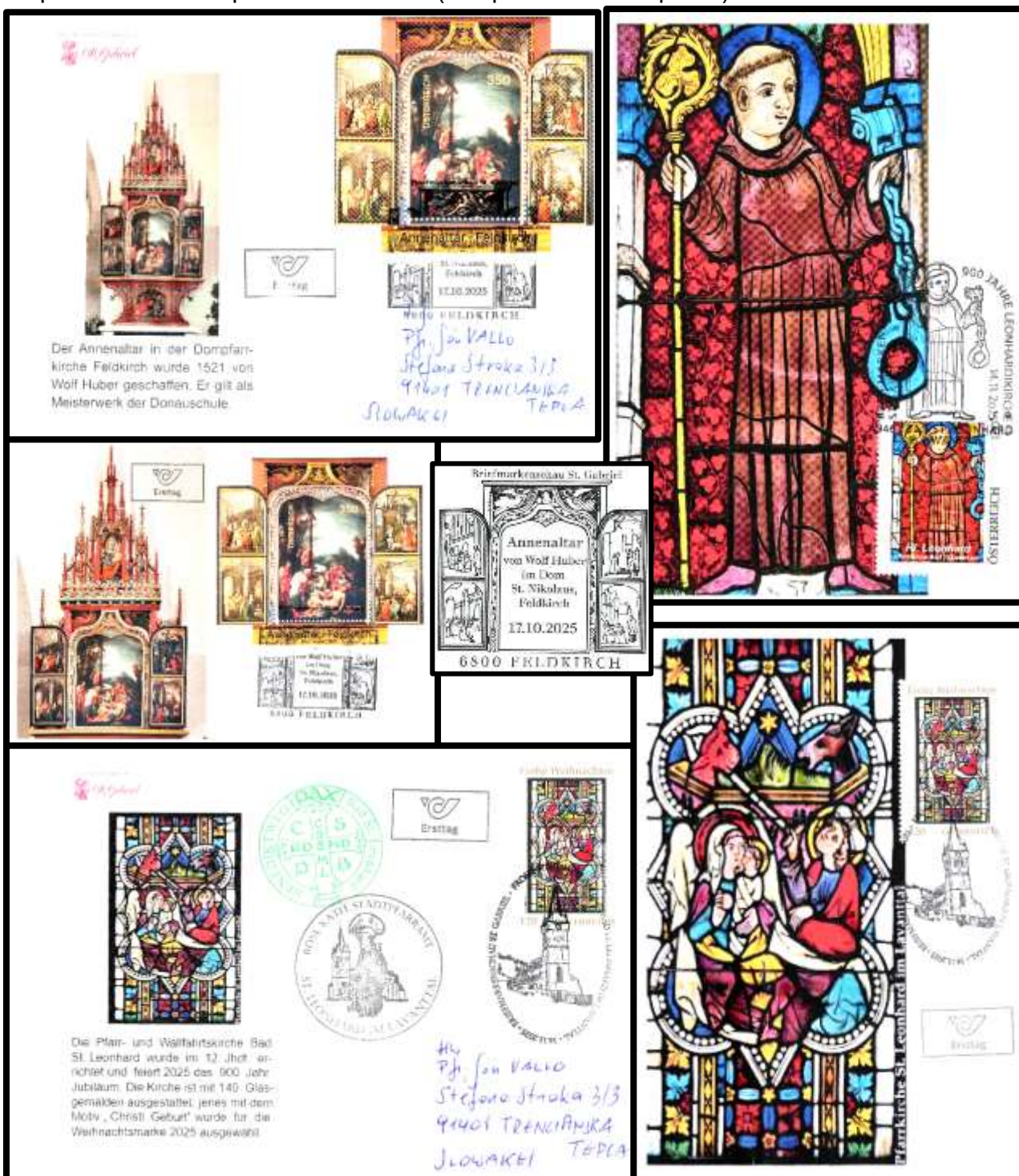
FDC

Pannu Marii s Ježíškem, kteří jsou zobrazeni v klidné a něžné póze. Obraz je známý svou jemností, harmonií barev a duchovní hloubkou. K návrhu aršíku autor využil tři vybrané znaky doplněné o ornament z oltáře, na kterém je obraz umístěn.

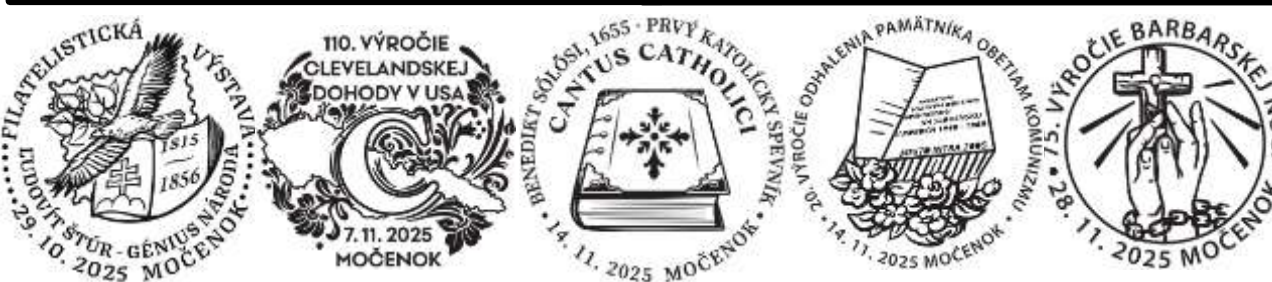
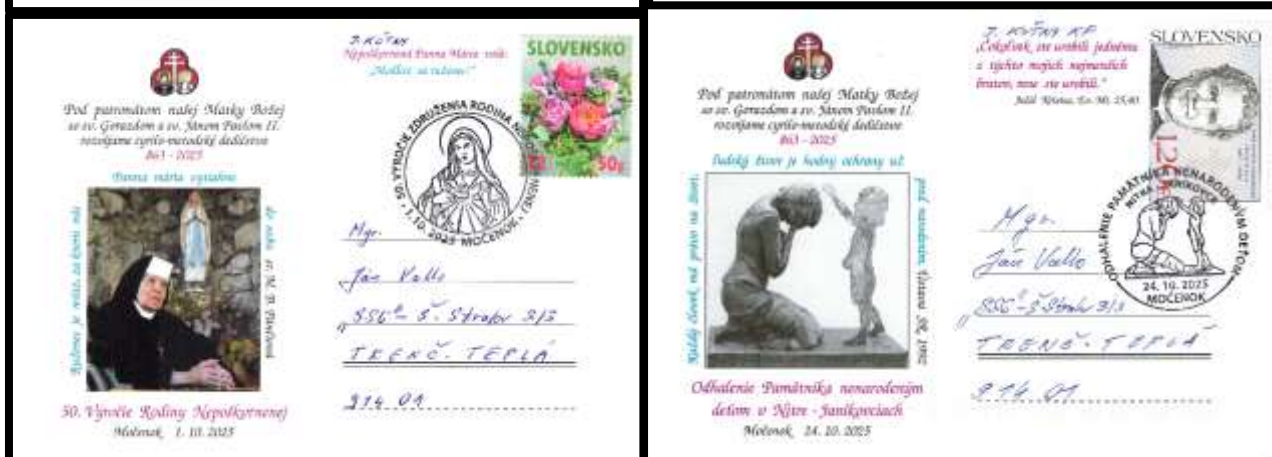
Námět FDC: dominantním prvkem je zlatý tepaný kryt obrazu, který část obrazu několik set let chránil a zároveň překrýval tak, aby vynikly postavy Panny Marie a Ježíška. Kryt zachycuje heraldické znaky českých králů a svatopetrské klíče v šachovnicovém rozložení. Raz. 1. dne vydání – motiv dvanácti hvězd, které původně zdobily svatozář Panny Marie; z obrazu byla ve středověku odstraněna jeho část s oblohou a čtveřicí hvězd, ze kterých tak na samotném obrazu zbylo jen osm. *Obraz pozri titulnú stranu.*

Kronika Sv. Gabriela

- opäť máme niečo pekné z Rakúska (už i prvá vianočná pošta)

- a znovu močenský gabrielisti

- a je tu aj niečo od gabrielistov z Filákova a Trenčína

Predvianočné stretnutia

Každoročne pred Vianocami býva viacero filatelistických akcií. V tomto roku sa to obmedzilo len na dve tradičné – otvorenie Vianočnej pošty a stretnutie Klubu Fera Horniaka.

V sobotu 8.novembra odpoľudnia v kostole v Rajeckej Lesnej za prítomnosti prezidenta SR bola slávnostne otvorená Vianočná pošta. Po príhovoroch miestneho pána farára, prezidenta SR, generálneho riaditeľa Slovenskej pošty a zástupcu generálneho sponzora bola slávnostne uvedená známka „Vianočná pošta“.

materskej a základnej školy. Po slávnostnom otvorení bolo možné si zakúpiť poštové známky a tiež i opečiatkovať príležitostnou poštovou pečiatkou. Zo všetkých filatelistov sme tam boli len dvaja gabrielisti (veľmi slabá propagácia).

Tiež v sobotu, ale 29.novembra, sa v Nitre stretli členovia Klubu Fera Horniaka. Účasť bola hojná (vyše 50) a boli tu i viacerí gabrielisti. Po oficiálnom programe majster Horniak rozdal členom pekné pamätné listy a bola i autogramiáda. Pri a po spoločnej večeri sa ešte dlho diskutovalo hlavne o situácii na Slovenskej pošte a v slovenskej filatelii. Na stretnutí účastníci oslávili 25.výročie založenia Klubu a preto bola i príležitostná poštová pečiatka.

Žiaľ vianočná známka a tiež známky „Umenie“ nevyšli a tak nemohli byť ani inaugurácie. Tiež tradičný „Deň poštovej známky a filatelie“ (18. december) sa toho roku nebude celoštátne oslavovať.

Platba členských príspevkov:

Za rok 2024 zostalo nezaplatených ešte 16 členských príspevkov (ev. čísla): **14, 70, 87, 97, 103, 136, 137, 158, 163, 172, 182, 183, 192, 194, 195, 197**

Za rok 2025 zostalo nezaplatených ešte 25 členských príspevkov (ev. čísla): **14, 70, 87, 97, 102, 103, 113, 127, 136, 137, 158, 163, 166, 172, 182, 183, 192, 194, 195, 197, 198, 199, 218, 219, 220**

Za rok 2025 majú zaplatené členské títo členovia s evidenčným číslom: **1, 3, 10, 13, 18, 19, 22, 31, 32, 37, 40, 45, 49, 51, 65, 72, 74, 75, 80, 82, 92, 95, 105, 106, 119, 124, 125, 126, 130, 134, 138, 139, 143, 147, 149, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 160, 161, 162, 178, 180, 181, 185, 189, 191, 196, 200, 201, 202, 207, 208, 210, 211, 214, 215, 217, 223**

Tento zoznam je zároveň i potvrdenka že členský príspevok je v tom-ktorom roku zaplatený.

Členská základňa SSG – stav k 10.12.2025

V našich radoch vítame ďalších štyroch nových členov SSG:

222. **BAROŠ** Pavol, 919 27 **BRESTOVANY**, SNP 121
pútnické miesta, pápeži

223. **URBAN** Juraj, 914 42 **HORNÉ SRNIE**, Záhumenská 637
Ján Pavol II., umenie

224. **HOLÝ** Bernard, 914 81 **TRENČIANSKE TEPLICE**, SNP 681/81
Ján Pavol II., Trenčianske Teplice

225. **HRÚZ** Ctibor, 957 01 **BREZOLUPY**, č.p. 142
umenie s kresťanskou tematikou

Želáme im hodne potešenia i poučenia z kresťanskej filatelie – veríme, že sa budú medzi nami dobre cítiť a členstvo v SSG bude pre nich prínosom.

Dňa 29.novembra 2025 vo veku 77 rokov zomrel **Ing. Gabriel LALKOVIČ** (č. 154) **z Košíc**. Bol členom SSG od roku 2009. Pokiaľ mu to zdravotný stav dovoľoval, tak sa zúčastňoval na stretnutiach SSG; bol zanieteným propagátorom kresťanskej filatelie. Nech odpočíva v pokoji. Pamätajme na neho v modlitbe.

Ku dňu 10.12.2025 je celkový počet členov v SSG 125 (SR – 114, ČR – 8, Poľsko – 1, Rakúsko – 1, SRN – 1)

